

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАУКОВО-ДОСЛІДНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В ГАЛУЗІ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА

Рівень розвитку науки є визначальним чинником прогресу суспільства, підвищення добробуту і духовного та інтелектуального зростання громадян. Впровадження в практику науково-дослідної роботи оптимізаційних методів і моделей, сучасних обчислювальних засобів, суттєво змінюють процеси дослідження. Автоматизовані інформаційні технології наукових досліджень забезпечують високу якість та ефективність розрахунків, наукових дослідів, полегшують підготовку результатів до опублікування. Актуальність теми дослідження пов'язана з недостатньою розробкою проблеми в науковій літературі.

Основним засадам, методиці та організації наукових досліджень в українській та зарубіжній літературі традиційно приділялося багато уваги. Серед останніх робіт слід зазначити праці І.М. Грищенко [5] , О.А. Ганжі [4], А.А. Лудченко [7], Р.А.Сабітова [9]. Загальним проблемам використання інформаційних систем та технологій присвячено роботи В.М. Гужви [6], К.О. Метешкіна[8] та ін. Застосування інформаційних технологій в сфері діловодства та документообігу висвітлено в фундаментальній праці Р.В. Юринців [10]. Але проблема використання інформаційних технологій в науково-дослідній діяльності взагалі тільки почала вивчатися, з'являються статті, присвячені використанню інформаційних технологій в деяких напрямках наукової діяльності [3].

Мета статті – розглянути різні аспекти використання інформаційних технологій в наукових дослідженнях в галузі документознавства.

Наукове дослідження є формою існування і розвитку науки, оскільки науково-дослідна діяльність направлена на отримання і застосування нових знань. Як визначає Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність», наукова діяльність – інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання нових знань та пошук шляхів їх застосування, основними видами якої є фундаментальні та прикладні наукові дослідження.

Науково-дослідна діяльність направлена на всебічне вивчення об'єкта, процесу або явища, їхніх структур, характеристик, зв'язків на основі розроблених в науці принципів і методів пізнання, а також застосування на практиці корисних для діяльності людини результатів.

Об'єктом будь-якого наукового дослідження є матеріальна або ідеальна система, а предметом – структура системи, взаємодія її елементів, закономірності розвитку. Наукові дослідження в галузі документознавства стосуються різних систем документації (організаційної, розпорядчої, довідково-інформаційної, кадрової та ін.), документаційного забезпечення діяльності установ та організацій, в тому числі його оптимізації за рахунок автоматизованих інформаційних технологій, наприклад, впровадження електронного документообігу.

Автоматизовані інформаційні технології – це сукупність методів і засобів збирання, передавання, нагромадження, пошуку, оброблення та захисту інформації на базі застосування розвинутого програмного забезпечення, використовуваних засобів обчислювальної техніки та комунікацій [10, с. 31].

В науковому дослідженні виділяють декілька етапів [4, с.37], на кожному з яких можливе застосування автоматизованих інформаційних технологій. Так, на підготовчому етапі вибору теми та попереднього ознайомлення з літературою і матеріалами раніше проведених досліджень, нові можливості надає Інтернет – глобальний інформаційний простір, що містить широкий спектр інформаційних та комунікаційних ресурсів. Серйозний вплив Інтернет здійснює на роботу бібліотек, передовсім на інформаційно-бібліографічну діяльність. Довідкові бібліографічні джерела трансформуються в електронну форму швидше, ніж всі інші види документів. Великі можливості пошуку літератури надає використання електронних ресурсів Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, які містять повнотекстову колекцію наукових видань, монографій, довідників, підручників, методичних посібників. Можна здійснювати пошук за ключовими словами, авторами, роками видань, назвами та рубрикаторм бібліотеки. З 1998 року здійснюється цілеспрямоване комплектування бібліотеки електронними документами, з 2005 – архівування науково-інформаційних ресурсів Інтернету, існує електронний каталог дисертацій.

Серед служб Інтернету найбільше значення в науковій роботі має використання пошукових систем. Пошукова система – програмно-апаратний комплекс з веб-інтерфейсом, що надає можливість пошуку інформації в Інтернеті. Результатом роботи пошукової машини є пошукова видача – список посилань на документи (веб-сторінки), що відповідають запиту користувача. Пошук відбувається за попередньо побудованим індексом.

Пошукові системи універсального типу створені для роботи на всіх основних мовах світу. Розвинуті країни мають хоча б одну власну пошукову систему. Однією з найбільш популярних пошукових систем світу є Google. Крім універсальної пошукової системи, існує Google Scholar - Академія Google, повнотекстова пошукова система наукової літератури, яка дозволяє знаходити наукові роботи із рецензованих джерел, в т. ч. електронних на всіх оперованих системою мовах. Як вважають фахівці, перевагою цієї пошукової системи, порівняно зі Scopus або Web of Science, є те, що в ній індексовано набагато більше видань російською та українською мовами [2]. Застосувавши єдину форму запиту, можна виконати пошук у різних дисциплінах і джерелах, в тому числі рецензованих статтях, дисертаціях, книгах, рефератах та звітах, опублікованих видавництвами наукової літератури, вищими навчальними закладами та іншими науковими організаціями. Результат пошуку сортується за рейтингом автора, рейтингу видання, в якому опублікована стаття, кількості цитувань, рейтингу статей, що посилаються на дану статтю. Ресурс безкоштовний, можуть виникнути труднощі у доступі до повнотекстових версій робіт, якщо вони знаходяться у платному доступі великих он-лайн бібліотек, серед недоліків слід назвати також, що невідома частота оновлень бази, немає даних про охоплення. Не дивлячись на це, використання Google Scholar може бути дуже корисним в науково-дослідній роботі в галузі документознавства.

Sci Verse Scopus -реферативна база даних і наукометрична платформа видавничого Elsevier, одного із найстаріших у світі. База даних Scopus позиціонується видавництвом Elsevier як найбільша в світі реферативна база даних з можливостями відстежування наукової цитованості. Але при великому обсязі індексованих джерел, базі Scopus притаманні серйозні недоліки для використання в науковій роботі документознавця: переважно більшу частину індексованих джерел складає література фізико-технічного та природничого профілю, література російською і, особливо, українською мовою освітлена дуже слабо. Крім того, ресурс платний.

На етапі підготовки чорнового варіанта тексту роботи, редагування та оформлення тексту широко використовуються можливості інформаційних технологій. Взагалі найбільш поширеними інформаційними технологіями, які застосовуються в науковій діяльності є технологія створення і редагування текстів, оброблення графічних та табличних даних.

За допомогою текстових редакторів (найбільш популярними є різні версії Word фірми Microsoft) можна редагувати та готувати до опублікування статті, тези, монографії, вести нотатки, оформляти звіти про результати наукового дослідження. Окрім текстових редакторів для підготовки до опублікування результатів дослідження, використовують графічні процесори, які дають можливість введення до тексту графіків, діаграм, схем, рисунків. Значну частину документообігу будь-якої організації становлять документи, що містять таблиці, тому серед інформаційних технологій, що використовуються в дослідженнях, присвячених організації документообігу, велике значення мають табличні процесори, які забезпечують створення, збереження, редагування, оброблення таблиць та їх роздрукування. За допомогою табличного процесора, наприклад Excel, можна також проводити складний аналіз, моделювати розв'язання різних завдань аналітичними та графічними методами, створювати підсумкові та зведені таблиці, здійснювати статистичну обробку даних [10, с. 46].

Отже, використання новітніх інформаційних технологій в наукових дослідженнях в галузі документознавства відкриває перед науковцями широкі можливості. Впровадження в практику науково-дослідної роботи нових методів і моделей, сучасних обчислювальних засобів, суттєво змінюють процеси дослідження. Автоматизовані інформаційні технології наукових досліджень забезпечують високу якість та ефективність розрахунків, полегшують підготовку результатів до опублікування, таким чином досягається оптимізація процесу дослідження.

Список використаних джерел

- 1 Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 року № 848-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. - № 3. – Ст. 25.
- 2 Васильева В. М. Методическое руководство по использованию поисковой системы Google Академия [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.spa.msu.ru>.
- 3 Вінник М. О. Використання інформаційних технологій у науково-дослідній роботі майбутніх інженерів-програмістів // Інформаційні технології в освіті. – 2014. – Випуск 18.

- 4 Ганжа О. А., Соловьева Т. В. Основы научных исследований. – Волгоград, 2013.
- 5 Грищенко І. М. Основи наукових досліджень. – Київ, 2001.
- 6 Гужва В. М. Інформаційні системи і технології на підприємствах. – Київ, 2001.
- 7 Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т.А. Основы научных исследований. – Киев, 2001.
- 8 Метешкін К. О., Костенко О. Б., Сенчук Т. С. – Харків, 2010.
- 9 Сабитов Р.А. Основы научных исследований. – Челябинск, 2002.
- 10 Юринець В. Є., Юринець Р. В. Інформаційні системи управління персоналом, діловодства і документообігу. – Львів, 2008

Анотація

У статті розглядається проблема використання сучасних інформаційних технологій в науково-дослідній діяльності в галузі документознавства.

Ключові слова: інформаційні технології, системи документації, документообіг.

Abstract

In the article the use of modern information technology in research activities in the field of Documentation is considered.

Keywords: information technology, documentation system, flow of documentation.

УДК 811.111(075.8)

I. Shlapak
(Ivano-Frankivsk)

RENDERING OF TERMS AND TERM-WORD COMBINATIONS FROM ENGLISH TO UKRAINIAN

Currently, a great interest in linguistics is caused by problems of industrial terminological systems, expanding their borders, increasing the number of components included. On the edge of XX and XXI centuries, science becomes an extremely efficient and dynamic tools of human activity, increases the interest of scientists to the aspects and issues of the theory of knowledge to improve the efficiency of scientific work on the basis of innovative systems. The study of general trends in the development of terminology in English is interesting from theoretical and practical viewpoints. Scientific text not only contains special terms of the specific sphere, but the general scientific vocabulary, as well as the terms of other fields.

Translation is a very complicated process and it demands good knowledge of grammar of the source language and of the target language as well. It also includes a number of stylistic and lexical problems, which the translator should solve. Translation of professional terms, abbreviations and internationalisms is one of them. As we know, one and the same word may be interpreted in different ways. It depends on the sphere of usage, terminological field and the context of the word or word combination. The same word can express many notions in different spheres of human activity.